

DOM WSPÓŁPRACY
POLSKO-NIEMIECKIEJ
HAUS DER DEUTSCH-POLNISCHEN
ZUSAMMENARBEIT

XXVIII Seminarium Śląskie

WYZWANIA I SZANSE W STOSUNKACH POLSKO-NIEMIECKICH

Das 28. Schlesienseminar

HERAUSFORDERUNGEN UND CHANCEN IN DEN DEUTSCH-POLNISCHEN BEZIEHUNGEN

24-26.10.2023 Kamień Śląski / Groß Stein

Kontakt:

Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej
tel. 77 407 95 15
E-mail: haus@haus.pl

Język konferencji:

polski, niemiecki
(tłumaczenie symultaniczne)

Termin:

24–26 października 2023 r.

Miejsce:

Zamek w Kamieniu Śląskim
ul. Parkowa 1
47-325 Kamień Śląski

Opiekunki naukowe:

Prof. UO, dr hab. Aleksandra
Trzcielińska-Polus
Dr Katarzyna Kownacka

Kontakt:

Haus der Deutsch-Polnischen
Zusammenarbeit
tel. 77 407 95 15
E-mail: haus@haus.pl

Konferenzsprachen:

Polnisch, Deutsch
(Simultanübersetzung)

Termin:

24. bis 26. Oktober 2023

Ort:

Schloss Groß Stein
ul. Parkowa 1
47-325 Kamień Śląski

Wissenschaftliche Betreuerinnen:

Prof. UO, dr hab. Aleksandra
Trzcielińska-Polus
Dr Katarzyna Kownacka

XXVIII Seminarium Śląskie

PROGRAM

Wyzwania i szanse w stosunkach
polsko-niemieckich

Das 28. Schlesienseminar

PROGRAMM

Herausforderungen und Chancen
in den deutsch-polnischen Beziehungen

24.10.2023 r., wtorek

09:30-10:30 **Rejestracja uczestników**

10:30-11:15 **Inauguracja XXVIII Seminarium Śląskiego**

Wykład wprowadzający

Prof. Grzegorz Janusz

UMCS w Lublinie, kierownik katedry systemów politycznych i praw człowieka

Stosunki polsko-niemieckie po 1989 r.

12:30-13:30 **przerwa obiadowa**

13:30-15:30 **I SESJA PLENARNA**

35 lat stosunków polsko-niemieckich

Nowe otwarcie w stosunkach polsko-niemieckich symbolicznie otwiera podpisanie traktatu o dobrym sąsiedztwie i przyjaznej współpracy. Niemcy wspierają Polskę w staraniach o wstąpienie do NATO i UE. Wzajemne kontakty na poziomie indywidualnym, samorządów, szkół, przedsiębiorstw i organizacji tworzą sieć powiązań silniejszą niż dużo mniej stabilna sytuacja w polsko-niemieckiej polityce.

Jaki jest bilans polsko-niemieckiego porozumienia po przełomie 1989 roku? Kto szczególnie przyczynił się w budowaniu mostów między Polską i Niemcami? Jaką rolę odegrała Unia Europejska w rozwoju naszych dobrosąsiedzkich stosunków? Na tych pytaniach opierać się będą referaty I sesji plenarnej.

Prof. Dieter Bingen

Dyrektor Instytutu Spraw Polskich w Darmstadt 1999-2019

Bilans sukcesów i porażek Traktatu o dobrym sąsiedztwie i przyjaznej współpracy z 1991 r.

Prof. Klaus Ziemer

Uniwersytet w Trewirze. Niemiecki politolog

Symboliczne postacie polsko-niemieckiego pojednania po 1989 r.

Prof. Bogdan Koszel

Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu. Politolog i historyk dziejów najnowszych. Kierownik Zakładu Badań Niemcoznawczych na Wydziale Nauk Politycznych i Dziennikarstwa UAM w Poznaniu.

Unia Europejska — pomost czy bariera w relacjach polsko-niemieckich

15:30-16:00

przerwa kawowa

16:00-17:30

Rozmowy o 25 rocznicy obrony Heimatu i Małej Ojczyzny

Rok 1998 to rok bogaty w ważne wydarzenia, a powołanie do życia Domu Współpracy Polsko-Niemieckiej to jedno z nich. Mieszkańcy województwa opolskiego żyli jednak wtedy sprawą reformy administracyjnej i zagrożeniem likwidacji swojego małego hajmatu. W rozmowach ze świadkami czasu pragniemy przywołać tamte wydarzenia i postuchać wspomnień z pierwszej ręki o akcji „Brońmy swego — Opolskiego”.

Prof. Dorota Simonides

Profesor nauk humanistycznych, posłanka na Sejm PRL VIII kadencji, w latach 1990-2005 senator

Henryk Kroll

Polityk mniejszości niemieckiej w latach 1991-2008

Stanisław Jałowiecki

Marszałek Województwa Opolskiego I kadencji w latach 1999-2002

Moderacja: **Dr Rudolf Urban**

Redaktor naczelny tygodnika Wochenblatt.pl

17:30-18:00

Podsumowanie i zakończenie pierwszego dnia Seminarium

18:00

**Bankiet z okazji 25 Jubileuszu Domu Współpracy
Polsko-Niemieckiej**

25.10.2023, środa

10:00-12:00

II SESJA PLENARNA

Współczesne relacje polsko-niemieckie

Śledząc aktualne relacje prorządowych mediów w Polsce, polsko-niemieckie relacje wydają się bardzo złe. Z kolei w mediach niemieckich zainteresowanie wschodnim sąsiadem jest nieporównywalnie mniejsze. Jak jest naprawdę?

Rozważania na temat współczesnych relacji polsko-niemieckich chcemy oprzeć na przykładzie sprawy nauczania języka polskiego w Niemczech oraz języka niemieckiego jako języka mniejszości narodowej w Polsce. Skąd wziął się problem, jakie ma skutki i jak go rozwiązać. W pierwszej części II sesji plenarnej przedstawione zostaną relacje gospodarcze Polski i Niemiec, rozwijające się niejako równoległe, a czasami nawet wbrew działaniom politycznym. Na koniec podsumowane zostanie 25 lat działalności Domu Współpracy Polsko-Niemieckiej.

Dr Grzegorz Balawajder

Uniwersytet Opolski, Instytut Nauk o Polityce i Administracji, Katedra Studiów Europejskich

Współczesne relacje gospodarcze Polski i Niemiec

Dr Przemysław Chojnowski

KoKoPol Centrum Kompetencji i Koordynacji Języka Polskiego, kierownictwo naukowe

Nauczanie języka polskiego w Niemczech — fakty i mity

11:00-11:30

przerwa kawowa

11:30-12:30

cd. II SESJI PLENARNEJ

Prof. Grzegorz Janusz

UMCS w Lublinie, kierownik katedry systemów politycznych i praw człowieka

Ograniczenie nauczania języka niemieckiego jako języka mniejszości — przykład dyskryminacji i reakcja RFN

Lucjan Dzumla

Dyrektor generalny DWPN

Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej — efekty 25 lat działań na rzecz wzajemnego zrozumienia

12:30-13:00 **dyskusja**

13:00-14:30 **przerwa obiadowa**

15:00-16:00 **przejazd uczestników do Opola**

17:30-19:30 **Rozmowy o Europie: Dyskusja wokół książki Rolf Nikela „Wrogowie, obcy, przyjaciele: Polska i Niemcy”**

Wspólnie z Fundacją Konrada Adenauera zapraszamy na spotkanie z byłym ambasadorem RFN w Warszawie, Rolfem Nikelem. Okazją do rozmowy jest wydanie polskiego tłumaczenia jego książki „Wrogowie, Obcy, Przyjaciele: Polska i Niemcy”. Rolf Nickel, wspólnie z dr. Andrzejem Byrtem rozmawiać będą o tym, jak zmieniały się polsko-niemieckie stosunki na przestrzeni czasu oraz jakie są ich perspektywy.

Goście spotkania:

Rolf Nickel

Niemiecki dyplomata, ambasador Republiki Federalnej Niemiec w Polsce (2014-2020), obecnie wiceprezydent Niemieckiego Instytutu Spraw Polskich, autor publikacji „Feinde, Fremde, Freunde: Polen und die Deutschen

Dr Andrzej Byrt

Polski ekonomista, publicysta, urzędnik państwowy i dyplomata, ambasador RP w Niemczech (1995-2001 oraz 2002-2006) oraz we Francji (2015-2016)

Moderacja: **Dr Katarzyna Kownacka**

Uniwersytet Opolski, dziennikarka, współpracuje z Fundacją HumanDOC i Fundacją im. Romana Kirsteina w Opolu

Sala Orła Białego Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego

19:30 **poczęstunek**

20:30 **przejazd uczestników do Kamienia Śląskiego**

26.10.2023 r., czwartek

10:00-12:00

III SESJA PLENARNA

Spotkanie dyskusyjne Relacje polsko-niemieckie — perspektywy, kontekst międzynarodowy

Trzecią sesję plenarną zaplanowano w formie dyskusji panelowej, do której zaproszono ekspertów i ekspertki zajmujących się na co dzień relacjami polsko-niemieckimi. Sesja będzie miała miejsce krótko po wyborach parlamentarnych w Polsce, co dostarczy panelistom/panelistkom dodatkowej wiedzy i umożliwi stawianie bardziej precyzyjnych tez w kontekście przyszłości polsko-niemieckich stosunków. Co nas czeka w najbliższych miesiącach i latach, a co w dłuższej perspektywie? Jest szansa na nowe otwarcie, czy liczba obszarów spornych będzie rosnąć?

Prof. dr hab. Waldemar Czachur

Profesor w Instytucie Germanistyki Uniwersytetu Warszawskiego

Laura Christoph

Instytut Polityki Europejskiej w Berlinie

Moderacja: **Dr Katarzyna Kownacka**

Uniwersytet Opolski, dziennikarka, współpracuje z Fundacją HumanDOC i Fundacją im. Romana Kirssteina w Opolu

12:00-13:00

przerwa obiadowa

13:30-14:30

Spotkanie dyskusyjne młodzieży pt.: „Polska i Niemcy. Agenda przyszłości” (we współpracy z FES)

Tradycją Seminarium Śląskiego staje się oddanie głosu młodym. Wspólnie z Fundacją Friedricha Eberta w Warszawie zapraszamy do udziału w panelu dyskusyjnym. Tym razem młode, aktywne politycznie osoby dyskutować będą na temat przyszłości

polsko-niemieckich stosunków. Jakie tematy w tym obszarze zajmują Młodych? Co jest dla nich naprawdę ważne?

Goście spotkania:

Julia Bökelmann

Studencka studiów magisterskich na kierunku dot. badań nad pokojem i konfliktami w Marburgu w Niemczech, stażystka w Fundacji im. Konrada Adenauera

Konrad Müller

Asystent posła Mniejszości Niemieckiej Ryszarda Galli, były redaktor naczelny magazynu Antidotum, Przewodniczący Młodzieżowej Rady przy Towarzystwie Społeczno-Kulturalnym Niemców na Śląsku Opolskim

Kasper Piechatzek

Przewodniczący Nowej Lewicy w Zabrzu, koordynator wojewódzki Młodej Lewicy w Śląskim oraz członek zarządu Związku Młodzieży Mniejszości Niemieckiej w RP

Moderacja: **Dr hab. Tomasz Grzyb**

Prof. Uniwersytetu SWPS. Psycholog. Naukowo zajmuje się psychologią wpływu społecznego

14:30-15:00

przerwa kawowa

15:00-15:45

Podsumowanie i zakończenie XXVIII Seminarium Śląskiego

Dr Katarzyna Kownacka

opiekunka naukowa XXVIII Seminarium Śląskiego

Lucjan Dzumla

Dyrektor generalny Domu Współpracy Polsko-Niemieckiej

24.10.2023 r., Dienstag

09:30-10:30 **Anmeldung der Teilnehmer**

10:30-11:15 **Eröffnung des 28. Schlesienseminars**

Einführungsvortrag

Prof. Grzegorz Janusz

Universität Maria Curie-Skłodowska in Lublin, Leiter des Lehrstuhls für politische Systeme und Menschenrechte

Deutsch-polnische Beziehungen nach dem Jahr 1989

12:30-13:30 **Uhr Mittagspause**

13:30-15:30 **1. PLENARSITZUNG**

35 Jahre deutsch-polnischer Beziehungen

Der Neubeginn in den deutsch-polnischen Beziehungen wurde am 17. Juni 1991 mit der Unterzeichnung des Vertrags über gute Nachbarschaft und freundschaftliche Zusammenarbeit symbolisch eingeleitet. Deutschland unterstützte Polen bei seinen Bemühungen, der NATO und der EU beizutreten. Gegenseitige Kontakte auf der Ebene von Einzelpersonen, Kommunen, Schulen, Unternehmen und Organisationen schufen ein Netz von Verbindungen, das stärker ist, als die weit weniger stabile Situation in der deutsch-polnischen Politik suggerieren mag. Wie ist die Bilanz der deutsch-polnischen Verständigung nach der Wende von 1989? Wer hat besonders stark zum Brückenbau zwischen Deutschland und Polen beigetragen? Welche Rolle nahm die Europäische Union bei der Entwicklung unserer gutnachbarschaftlichen Beziehungen ein? An diesen Fragen orientieren sich die Beiträge der ersten Plenarsitzung.

Prof. Dieter Bingen

Deutsches Polen Institut in Darmstadt 1999-2019

Eine Bilanz der Erfolge und Misserfolge des Vertrages über gute Nachbarschaft und freundschaftliche Zusammenarbeit von 1991

Prof. Klaus Ziemer

Universität Trier. Deutscher Politikwissenschaftler

Symbolfiguren der deutsch-polnischen Aussöhnung nach 1989

Prof. Bogdan Koszel

Adam-Mickiewicz-Universität in Poznań. Politikwissenschaftler und Historiker der jüngeren Geschichte. Leiter des Lehrstuhls für Germanistik an der Fakultät für Politikwissenschaft und Journalistik der Adam-Mickiewicz-Universität in Poznań.

Die Europäische Union — Brücke oder Hindernis in den deutsch-polnischen Beziehungen

15:30-16:00

Kaffeepause

16:00-17:30

Diskussionen zum 25. Jahrestag der Verteidigung der Heimat und der Kleinen Heimat

1998 war ein Jahr mit vielen wichtigen Ereignissen, zu denen auch die Gründung des Hauses der Deutsch-Polnischen Zusammenarbeit gehörte. Die Einwohner der Woiwodschaft Oppeln waren damals jedoch mit der Verwaltungsreform und der drohenden Liquidierung ihrer kleinen Heimatstadt konfrontiert. In Interviews mit Zeitzeugen möchten wir an diese Ereignisse erinnern und aus erster Hand von der Kampagne „Verteidigen wir unser Opolskie“ hören.

Prof. Dorota Simonides

Professorin für Geisteswissenschaften, Mitglied des Sejm der Volksrepublik Polen in der 8. Wahlperiode, Senatorin von 1990 bis 2005

Henryk Kroll

Politiker der deutschen Minderheit von 1991 bis 2008

Stanisław Jałowiecki

Marschall der Woiwodschaft Oppeln in der 1. Wahlperiode (1999 bis 2002)

Moderation: **Dr. Rudolf Urban**

Chefredakteur von Wochenblatt.pl

17:30-18:00

Zusammenfassung und Abschluss der 1. Seminartages

18:00

Bankett anlässlich des 25-jährigen Jubiläums des Hauses der Deutsch-Polnischen Zusammenarbeit

25.10.2023, Mittwoch

10:00-12:00

2. PLENARSITZUNG

Gegenwärtige deutsch-polnische Beziehungen

Folgt man der aktuellen Berichterstattung der regierungsnahen Medien in Polen, scheinen die deutsch-polnischen Beziehungen sehr schlecht zu sein. In den deutschen Medien hingegen ist das Interesse am östlichen Nachbarn ungleich geringer. Wie sieht es wirklich aus?

Wir möchten unsere Überlegungen zu den gegenwärtigen deutsch-polnischen Beziehungen auf die Frage nach dem Unterricht der polnischen Sprache in Deutschland und der deutschen Sprache als Minderheitensprache in Polen stützen. Woher kommt das Problem, welche Folgen hat es und wie kann man es lösen? Im ersten Teil der Plenarsitzung werden die wirtschaftlichen Beziehungen zwischen Deutschland und Polen vorgestellt, die sich parallel und manchmal sogar gegenläufig zum politischen Handeln entwickelt haben. Abschließend wird ein Resümee über 25 Jahre Tätigkeit des Hauses der Deutsch-Polnischen Zusammenarbeit gezogen.

Dr. Grzegorz Balawajder

Universität Opole, Institut für Politikwissenschaft und Verwaltung, Abteilung für Europäische Studien

Zeitgenössische Wirtschaftsbeziehungen zwischen Polen und Deutschland

Dr. Przemysław Chojnowski

KoKoPol Zentrum für Kompetenz und Koordination der polnischen Sprache, wissenschaftliche Leitung

Polnischunterricht in Deutschland — Fakten und Mythen

11:00-11:30

Kaffeepause

11:30-12:30

Fortsetzung 2. PLENARSITZUNG

Prof. Grzegorz Janusz

Universität Maria Curie-Skłodowska in Lublin, Leiter des Lehrstuhls für politische Systeme und Menschenrechte

Die Einschränkung des Unterrichts von Deutsch als Minderheitensprache — ein Beispiel für Diskriminierung und die deutsche Reaktion

Lucjan Dzumla

Geschäftsführer des HDPZ

Das Haus der Deutsch-Polnische Zusammenarbeit — Ergebnisse von 25 Jahren Einsatz für das gegenseitige Verständnis

12:30-13:00

Diskussion

13:00-14:30

Mittagspause

15:00-16:00

Transfer der Teilnehmer nach Opole

17:30-19:30

Gespräche über Europa: Diskussion um das Buch von Rolf Nickel „Feinde, Fremde, Freunde: Polen und die Deutschen“

Gemeinsam mit der Konrad-Adenauer-Stiftung möchten wir Sie zu einem Treffen mit dem ehemaligen Botschafter der Bundesrepublik Deutschland in Polen, Rolf Nickel, einladen. Anlass für das Gespräch ist die Veröffentlichung der polnischen Übersetzung seines Buches „Feinde, Fremde, Freunde: Polen und die Deutschen“. Gemeinsam mit Dr. Andrzej Byrt wird Rolf Nickel darüber sprechen, wie sich die deutsch-polnischen Beziehungen im Laufe der Zeit verändert haben und welche Perspektiven sie bieten.

Gäste des Treffens:

Rolf Nickel

Deutscher Diplomat, Botschafter der Bundesrepublik Deutschland in Polen (2014-2020), derzeit Vizepräsident des Deutschen Polen-Instituts, Autor der Publikation „Feinde, Fremde, Freunde: Polen und die Deutschen“

Dr. Andrzej Byrt

Polnischer Wirtschaftswissenschaftler und Diplomat, Botschafter der Republik Polen in Deutschland (1995-2001) und Frankreich (2015-2016).

Moderation: Dr. Katarzyna Kownacka

Universität Oppeln, Journalistin, sie arbeitet mit der HumanDOC-Stiftung und der Roman-Kirstein-Stiftung in Oppeln zusammen

Ort: Marschallamt der Woiwodschaft Oppeln

20:30

Transfer der Teilnehmer nach Groß Stein

26.10.2023, Donnerstag

10:00-12:00

3. PLENARSITZUNG

Diskussionsveranstaltung

Deutsch-Polnische Beziehungen — Perspektiven, internationaler Kontext

Die dritte Themenblock ist als Podiumsdiskussion geplant, zu der Experten eingeladen wurden, die sich mit den täglichen Fragen der deutsch-polnischen Beziehungen befassen. Die Sitzung findet kurz nach den Parlamentswahlen in Polen statt, was den Podiumsteilnehmern die Beurteilung aktueller Entwicklungen ermöglicht und sie in die Lage versetzt, präzisere Thesen hinsichtlich der Zukunft der deutsch-polnischen Beziehungen zu formulieren. Was erwartet uns in den nächsten Monaten, Jahren und langfristig? Gibt es eine Chance für eine neue Phase des Miteinanders oder werden die Streitpunkte zunehmen?

Prof. dr hab. Waldemar Czachur

Profesor am Institut der Germanistik Universität Warschau

Laura Christoph

Institut für Europäische Politik in Berlin

Moderation: Dr. Katarzyna Kownacka

Universität Oppeln, Journalistin, sie arbeitet mit der HumanDOC-Stiftung und der Roman-Kirstein-Stiftung in Oppeln zusammen

12:00-13:00

Mittagspause

13:30-14:30

Diskussionsveranstaltung für Jugendliche mit dem Titel: „Polen und Deutschland. Eine Agenda für die Zukunft“ (in Zusammenarbeit mit der FES)

Es ist eine Tradition des Schlesienseminars, junge Menschen zu Wort kommen zu lassen. Gemeinsam mit der Friedrich-Ebert-Stiftung in Warschau laden wir Sie ein, an einer Podiumsdiskussion

teilzunehmen. Diesmal werden junge, politisch aktive Menschen über die Zukunft der deutsch-polnischen Beziehungen diskutieren. Welche Themen aus diesem Bereich beschäftigen die Jungen? Was ist für sie in dieser Hinsicht wirklich relevant?

Gäste des Treffens:

Julia Bökelmann

Studentin im Master Friedens — und Konfliktforschung in Margburg, Deutschland, Praktikantin in der Fredrich-Ebert-Stiftung in Warschau

Konrad Müller

Assistent des Abgeordneten der deutschen Minderheit Ryszard Galla, ehemaliger Chefredakteur der Zeitschrift Antidotum. Vorsitzender des Jugendrates der Soziokulturellen Gesellschaft der Deutschen im Opperlner Schlesien

Kasper Piechatzek

Vorsitzender der Nowa Lewica in Zabrze, Landeskoordinator der Młoda Lewica in Schlesien und Vorstandsmitglied beim Bund der Jugend der deutschen Minderheit in der Republik Polen

Moderation: **Dr. Tomasz Grzyb**

Professor an der SWPS-Universität. Psychologe, beschäftigt sich mit der Psychologie des sozialen Einflusses

14:30-15:00

Kaffeepause

15:00-15:45

Zusammenfassung und Abschluss des 28. Schlesienseminars

Dr. Katarzyna Kownacka

Wissenschaftliche Betreuerin des 28. Schlesienseminars

Lucjan Dzumla

Generaldirektor des Hauses der Deutsch-Polnischen Zusammenarbeit

Organizator / Veranstalter

**DOM WSPÓŁPRACY
POLSKO-NIEMIECKIEJ**

HAUS DER DEUTSCH-POLNISCHEN
ZUSAMMENARBEIT

Partnerzy / Partner

Związek Niemieckich Stowarzyszeń
Społeczno-Kulturalnych w Polsce /
Verband der deutschen sozial-kulturellen
Gesellschaften in Polen

Patronat honorowy / Schirmherrschaft

**DOLNY
ŚLĄSK**

PATRONAT HONOROWY MARSZAŁKA WOJEWÓDZTWA
DOLNOŚLĄSKIEGO CEZAREGO PRZYBYLSKIEGO

Patronat Honorowy
MARSZAŁEK
Województwa Opolskiego
Andrzej Buła

Województwo
Śląskie

Honorowy patronat
Marszałka Województwa Śląskiego
Jakuba Chelstowskiego

Finansowanie / Finanzierung

Gefördert durch:

Bundesministerium
des Innern
und für Heimat

aufgrund eines Beschlusses
des Deutschen Bundestages

Patronat naukowy / Wissenschaftliche Schirmherrschaft

**UNIwersYTET
OPOLSKI**

Zrealizowano dzięki
dotacji Ministerstwa Spraw
Wewnętrznych i Ojczyzny
Republiki Federalnej Niemiec

Patronat medialny / Medienschirmherrschaft

WOCHENBLATT.pl

